

Förskrivning, inträning, handledning kring omfattande kommunikationshjälpmedel, insatsbeskrivning

Syfte och omfattning

Målgrupp

Patienter i alla åldrar med måttligt till gravt nedsatt kommunikationsförmåga.

Problemområde enligt ICF:

- d330 Att tala
- d331 Preverbal vokalisation
- d335 Att uttrycka sig genom icke-verbala meddelanden
- d399 Kommunikation, ospecificerad

Mål

Mål med insatsen är att uppnå kommunikativa behov i flera situationer och med flera personer. Det kan handla om:

- Att kunna uttrycka sina behov, som att begära eller göra val.
- Att kunna avvisa, neka och säga stopp.
- Att kunna be om hjälp, säga att något är fel.
- Att kunna ge information eller berätta för andra.
- Att kunna förstå information från omgivningen.
- Att kunna använda och svara på sociala fraser och artigheter.
- Att kunna delta i samtal och småprat.

Rangordning enligt prioriteringsarbete samt förutsättning för att uppnå resultat

Rangordning 3–4, under förutsättning att det finns motivation, tid och fungerande rutiner i patientens olika miljöer, omgivning och nätverk för att kunna implementera, träna in och använda kommunikationshjälpmedel.

Beskrivning

Omfattande kommunikationshjälpmedel

Skillnaden på "omfattande" och "enklare" kommunikationshjälpmedel ligger framför allt i typ av hjälpmedel samt omfattning av insats. Exempel på omfattande kommunikationshjälpmedel är digitala kommunikationshjälpmedel och omfattande kommunikationsböcker, till exempel PODD.

Innan insats

Insatsen föregås av fördjupad bedömning av kommunikation. Detta genom observation i naturlig miljö, bedömning med testmaterial eller en kombination av dessa. Resultat av bedömning återges till patient, nätverk eller båda.

Utifrån resultat tas ställning till om hjälpmedelsbehov föreligger. Behov hos individen ska vara styrande i detta ställningstagande. Ställningstagande behöver inte föregås av enklare hjälpmedel.

Insats

Om det fastställs att det finns behov av hjälpmedel och att det finns motivation, tid och fungerande rutiner i patientens olika miljöer, omgivning och nätverk för att kunna implementera, träna in och använda kommunikationshjälpmedel, påbörjas insats enligt följande:

- Målformulering tillsammans med patient, nätverk eller båda.
- Information, i grupp eller enskilt, om omgivningens viktiga roll för att ett hjälpmedel ska vara effektivt. I detta ingår fungerande rutiner för fortsatt daglig användning och vidmakthållande.
- Om behov av alternativt styrsätt tros föreligga, tas detta upp till diskussion i teamet för fortsatt samplanering med arbetsterapeut. Se även Flödesschema för avancerade styrsätt för kommunikationshjälpmedel på sharepoint Habileringsenheterna i mappen Flerfunktionsnedsättning, dokumentnamn Ögonstyrning.

- Utprovning av lämpligt kommunikationshjälpmedel, tillsammans med hjälpmedelskonsulent, med utsedda personer från patientens omgivning. Patient deltar efter förmåga. Se även Hjälpmedelscentralens produktguider.
- Utformning av individspecifikt innehåll som syftar till att underlätta för patienten att nå sina mål.
- Praktisk handledning i kommunikativa partnerstrategier till nätverket utifrån satta mål, gärna i vardagsmiljö tillsammans med patienten, samt eventuell teknisk utbildning kring hjälpmedlet, exempelvis redigering.
- Säkerställa ansvar och att det finns fungerande rutiner för fortsatt daglig användning och vidmakthållande.
- Utvärdering av måluppfyllelse tillsammans med patient, nätverk eller båda. Ställningstagande till fortsatt förskrivning, återlämning av hjälpmedel, ny utprovning, annat hjälpmedel eller ny insats längre fram.

Utförare

Logoped.

Genomförande

Typ: Individuellt. Kan även ges i grupp.

Tid: 5–8 tillfällen, 60–90 minuter per tillfälle, intervall enligt överenskommelse.

Uppföljning enligt förskrivningsprocessen.

Utvärdering

Utvärdering av individens mål.

Evidens eller kunskapsunderlag

Motsvarande måttlig – stor.

KVÅ-kod

QL000 Stöd och träning i att kommunicera

I kombination med någon av:

GA025 Utprovning och förskrivning av övriga hjälpmedel (exklusive rullstol)
Används endast vid inledande besök med Hjälpmedelscentralen, exempelvis utprovning, utformning av innehåll, handledning och teknisk utbildning.

QT006 Träning i att använda hjälpmedel (i).

PT017 Uppföljning av hjälpmedelsförskrivning

Dokumenthistorik

2025-12-01: Revidering av insatsbeskrivningen. Förtydligande av innehåll. Anna Theorell, logoped och vårdprogramsutvecklare

2025-01-08: Bytt ut KVÅ-kod QT017 mot PT017. Uppdaterat till tillgänglig dokumentmall. Gina Axlund, redaktör för styrande dokument.

Författare:

Logopederna inom habiliteringsverksamheterna.

Datum:

2021-03-02.